

Rīgas Stradiņa universitāte

Jeļena Alfejeva

**APDROŠINĀŠANAS KRĀPŠANAS
SOCIĀLIE UN TIESISKIE
ASPEKTI**

Promocijas darba

tiesību zinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai

PIELIKUMI

Specialitāte – juridiskā zinātne

Darba zinātniskais vadītājs Dr.iur profesors Andrejs Vilks

Rīga, 2011

Pielikumu satura rādītājs

Pielikums Nr.1	2006. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija
Pielikums Nr.2	2008. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija
Pielikums Nr.3	2009. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija
Pielikums Nr.4	2006. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos
Pielikums Nr.5	2008. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos
Pielikums Nr.6	2009. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos
Pielikums Nr.7	2006., 2008., 2009.gada socioloģisko aptauju rezultātu atspoguļošana attēlos
Pielikums Nr.8	Transkripts ekspertintevijai ar Andru Bērziņu, ERGO analītikas speciālisti, Rīga, 2010.g.25.martā
Pielikums Nr.9	Transkripts ekspertintevijai ar Oskaru Hartmani, IF AAS Baltijas atlīdzību daļas vadītāju, valdes locekli, Rīga, 2010.g.25.martā
Pielikums Nr.10	Transkripts ekspertintevijai ar Igoru Bobiru, BTA AAS Ekonomiskās drošības departamenta direktoru, Rīga, 2010.g.6.aprīlī

2006. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1058 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1058 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā un nacionālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (114 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 08.12.2006. līdz 18.12.2006.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Ģenerālais kopums (tūkst.cilv.)	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 01.01.06.
KOPĀ	1807	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	581	32.0	32.2	32.2
Pierīga	292	15.5	16.2	16.2
Vidzeme	188	10.3	10.4	10.4
Kurzeme	240	13.0	13.2	13.2
Zemgale	224	13.0	12.4	12.4
Latgale	282	16.1	15.6	15.6

DZIMUMS

Vīrieši	847	43.9	46.9	46.9
Sievietes	960	56.1	53.1	53.1

TAUTĪBA

Latvieši	1035	59.4	57.3	57.3
Citi	771	40.6	42.7	42.7

VECUMS

15 – 24 g.v.	360	15.8	19.9	19.9
25 – 34 g.v.	320	15.7	17.7	17.7
35 – 44 g.v.	323	18.3	17.9	17.9
45 – 54 g.v.	319	19.5	17.7	17.7
55 – 74 g.v.	484	30.7	26.8	26.8

Dati tika pakļauti svēršanas procedūrai

NERESPONDENCES IEMESLI

Respondents nav mājās	658
Nevēlas atbildēt / aizņemts	642
Slims / noguris	81
Neatbilst mērķgrupai	188
Neveiksmīgo kontaktu skaits KOPĀ	1569

Aptauju vadīja	Vineta Zeiferte
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmāne

Terminu skaidrojums

IZLASE

Latvijas iedzīvotāju kopuma mikromodelis

REĢIONS

Rīga – Rīgas pilsēta

Pierīga – Jūrmala, Limbaži un Limbažu rajons, Ogre un Ogres rajons, Rīgas rajons, Tukums un Tukuma rajons.

Vidzeme – Alūksne un Alūksnes rajons, Cēsis un Cēsu rajons, Gulbene un Gulbenes rajons, Madona un Madonas rajons, Valka un Valkas rajons, Valmiera un Valmieras rajons.

Kurzeme – Kuldīga un Kuldīgas rajons, Liepāja un Liepājas rajons, Saldus un Saldus rajons, Talsi un Talsu rajons, Ventpils un Ventpils rajons.

Zemgale – Aizkraukle un Aizkraukles rajons, Bauska un Bauskas rajons, Dobeles un Dobeles rajons, Jelgava un Jelgavas rajons, Jēkabpils un Jēkabpils rajons.

Latgale – Balvi un Balvu rajons, Daugavpils un Daugavpils rajons, Krāslava un Krāslavas rajons, Ludza un Ludzas rajons, Preiļi un Preiļu rajons, Rēzekne un Rēzeknes rajons.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

Rīga – Rīgas pilsēta

Cita pilsēta – Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventpils, Rēzekne, Jūrmala, rajonu centri, citas pilsētas.

Lauki – pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.

Vidējā – respondents ar vispārējo vidējo izglītību

Vidējā speciālā – respondents ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību.

Augstākā, nepabeigta augstākā – respondents ar augstāko izglītību vai nepabeigtu augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

Valsts sektors – respondenti, kuri strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos ar valsts kapitālu.

Privātais sektors – respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.

Nestrādā – respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

Cits – respondenti, kuriem ir gadījuma darbi, strādā apmaksātu darbu sabiedriskās organizācijās, kā arī tie respondenti, kuri nezināja konkrētu nodarbinātības sektoru.

PAMATNODARBOŠANĀS

Vadītājs – augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē

Speciālists, ierēdnis – ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā, nestrādā fizisku darbu

Strādnieks – ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu

Zemnieks – persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā

Individuālais darbs – pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks

Pensionārs – persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.

Skolnieks, students – persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm

Mājsaimniece – persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā

Bezdarbnieks – persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā

2008. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1011 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā un nacionālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (110 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 05.12.2008. līdz 17.12.2008.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 01.07.08.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	33.6	32.2	32.2
Pierīga	15.8	16.8	16.9
Vidzeme	11.2	10.2	10.2
Kurzeme	13.1	13.1	13.1
Zemgale	11.6	12.3	12.3
Latgale	14.7	15.3	15.3

DZIMUMS

Vīrieši	46.0	46.9	46.9
Sievietes	54.0	53.1	53.1

TAUTĪBA

Latvieši	60.4	57.1	57.1
Citi	39.6	42.9	42.9

VECUMS

18 – 24 g.v.	15.4	15.0	15.0
25 – 34 g.v.	18.6	19.1	19.1
35 – 44 g.v.	18.6	18.5	18.5
45 – 54 g.v.	18.9	19.3	19.3
55 – 74 g.v.	28.5	28.2	28.2

STATUSS

Strādājošie	65.8	65.9
Nestrādājošie	34.2	34.1
IZGLĪTĪBA		
Pamata	11.1	11.3
Vidējā	23.4	23.5
Vidējā speciālā	32.2	32.5
Augstākā, nepabeigta augstākā	33.2	32.7
PILSONĪBA		
LR pilsoņi	85.7	84.6
Respondenti bez LR pilsonības	14.3	15.4

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

NERESPONDENCES IEMESLI

Respondents nav mājās	518
Nevēlas atbildēt / aizņemts	542
Slims / noguris	53
Neatbilst mērķgrupai	146
Neveiksmīgo kontaktu skaits KOPĀ	1259

Aptauju vadīja	Vineta Zeiferte
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmāne

2009. gada decembra socioloģiskās aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1060 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1060 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (134 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 11.12.2009. līdz 29.12.2009.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Ģenerālais kopums (tūkst.cilv.)	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 16.09.09.
KOPĀ	1795	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	564	32.5	31.6	31.6
Pierīga	307	16.8	17.2	17.2
Vidzeme	185	10.6	10.4	10.4
Kurzeme	235	13.3	13.2	13.2
Zemgale	222	10.9	12.4	12.4
Latgale	270	15.8	15.2	15.2

DZIMUMS

Vīrieši	840	46.5	47.1	47.1
Sievietes	943	53.5	52.9	52.9

TAUTĪBA

Latvieši	1035	59.5	58.0	58.0
Citi	748	40.5	42.0	42.0

VECUMS

15 – 24 g.v.	332	18.0	18.6	18.6
25 – 34 g.v.	329	20.3	18.4	18.4
35 – 44 g.v.	313	16.1	17.5	17.5
45 – 54 g.v.	329	17.5	18.4	18.4
55 – 74 g.v.	481	28.1	27.0	27.0

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

NERESPONDENCES IEMESLI

Respondents nav mājās	476
Nevēlas atbildēt / aizņemts	784
Slims / noguris	86
Neatbilst mērķgrupai	146
Neveiksmīgo kontaktu skaits KOPĀ	1492

Aptauju vadīja	Vineta Zeiferte
Datu masīvu veidoja	Liene Līvmane

Terminu skaidrojums

IZLASE

Latvijas iedzīvotāju kopuma mikromodelis

REĢIONS

Rīga – Rīgas pilsēta

Pierīga – Alojas novads, Ādažu novads, Babītes novads, Baldones novads, Carnikavas novads, Engures novads, Garkalnes novads, Ikšķiles novads, Inčukalna novads, Jaunpils novads, Jūrmala, Kandavas novads, Krimuldas novads, Ķeguma novads, Ķekavas novads, Lielvārdes novads, Limbažu novads, Mālpils novads, Mārupes novads, Ogres novads, Olaines novads, Ropažu novads, Salacgrīvas novads, Salaspils novads, Saulkrastu novads, Sējas novads, Siguldas novads, Stopiņu novads, Tukuma novads.

Vidzeme – Alūksnes novads, Amatas novads, Apes novads, Beverīnas novads, Burtnieku novads, Cesvaines novads, Cēsu novads, Ērgļu novads, Gulbenes novads, Jaunpiebalgas novads, Līgatnes novads, Lubānas novads, Madonas novads, Mazsalacas novads, Naukšēnu novads, Pārgaujas novads, Priekuļu novads, Raunas novads, Rūjienas novads, Smiltenes novads, Strenču novads, Valkas novads, Valmiera, Valmieras novads, Varakļānu novads, Vecpiebalgas novads

Kurzeme – Aizputes novads, Alsungas novads, Brocēnu novads, Dundagas novads, Durbes novads, Grobiņas novads, Liepāja, Nīcas novads, Pāvilostas novads, Priekules novads, Rojas novads, Rucavas novads, Saldus novads, Skrundas novads, Talsu novads, Vaiņodes novads, Ventpils, Ventpils novads.

Zemgale – Aizkraukles novads, Aknīstes novads, Auces novads, Bauskas novads, Dobeles novads, Iecavas novads, Jaunjelgavas novads, Jelgava, Jelgavas novads, Jēkabpils, Jēkabpils novads, Kokneses novads, Krustpils novads, Neretas novads, Ozolnieku novads, Pļaviņu novads, Rundāles novads, Salas novads, Skrīveru novads, Tērvetes novads, Vecumnieku novads, Viesītes novads.

Latgale – Aglonas novads, Baltinavas novads, Balvu novads, Ciblas novads, Dagdas novads, Daugavpils, Daugavpils novads, Ilūkstes novads, Kārsavas novads, Krāslavas novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Preiļu novads, Rēzekne, Rēzeknes novads, Riebiņu novads, Rugāju novads, Vārkavas novads, Viļakas novads, Viļānu novads, Zilupes novads.

APDZĪVOTĀS VIETAS TIPS

Rīga – Rīgas pilsēta

Cita pilsēta – Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventpils, Rēzekne, Jūrmala, Valmiera, Jēkabpils un citas pilsētas.

Lauki – pagasti, lauku viensētas.

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība – respondents ar pamata vai nepabeigtu vidējo izglītību.

Vidējā – respondents ar vispārējo vidējo izglītību

Vidējā speciālā – respondents ar vidējo vai vidējo speciālo izglītību.

Augstākā, nepabeigta augstākā – respondents ar augstāko izglītību vai nepabeigtu augstāko izglītību.

NODARBINĀTĪBAS SEKTORS

Valsts sektors – respondenti, kuri strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos ar valsts kapitālu.

Privātais sektors – respondenti, kuri strādā uzņēmumos ar privāto kapitālu.

Nestrādā – respondenti: mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki.

Cits – respondenti, kuriem ir gadījuma darbi, strādā apmaksātu darbu sabiedriskās organizācijās, kā arī tie respondenti, kuri nezināja konkrētu nodarbinātības sektoru.

PAMATNODARBOŠANĀS

Vadītājs – augstākā vai vidējā līmeņa vadītājs: uzņēmuma, firmas, organizācijas, nodaļas vadītājs, vadošais speciālists uzņēmumā, iestādē

Speciālists, ierēdnis – ierēdnis vai darbinieks valsts, pašvaldību iestādē vai privātā uzņēmumā; nestrādā fizisku darbu

Strādnieks – ierindas darbinieks rūpniecībā, celtniecībā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, apkalpojošajā sfērā, sabiedriskajā ēdināšanā; strādā fizisku darbu

Zemnieks – persona, kas strādā sev piederošā lauku saimniecībā

Individuālais darbs – pats sev darba devējs, arī profesionāls speciālists (advokāts, ārsts u.tml.), uzņēmuma īpašnieks

Pensionārs – persona, kas ir pensijā un nestrādā algotu darbu, arī invaliditātes pensionārs.

Skolnieks, students – persona, kas mācās dienas nodaļā kādā no mācību iestādēm

Mājsaimniece – persona, kas ir mājsaimnieks vai mājsaimniece un pašlaik nestrādā algotu darbu; arī ja atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā

Bezdarbnieks – persona, kas ir darba spējīgā vecumā un nekur nestrādā

2006. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos

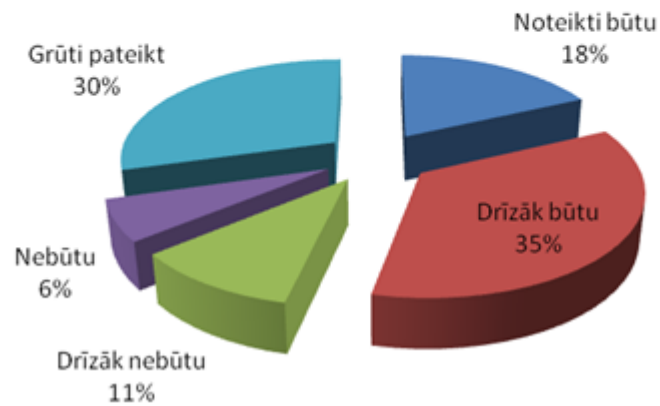
Attēls Nr.3.1

Attēls Nr.3.2

**Vai, Jūsaprāt, rīcībai, kad cilvēki noslēpj vai
sagroza informāciju, lai saņemtu
apdrošināšanas atlīdzību, jābūt krimināli
sodāmai?**

2008. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos

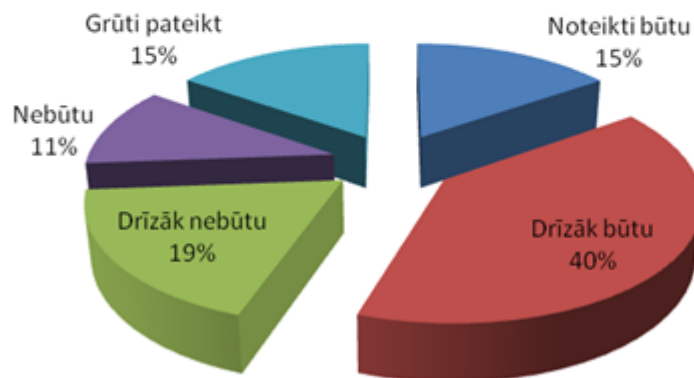
Attēls Nr.3.4

Attēls Nr.3.5

**Vai, Jūsaprāt, rīcībai, kad cilvēki noslēpj vai
sagroza informāciju, lai saņemtu
apdrošināšanas atlīdzību, būtu jābūt
krimināli sodāmai?**

2009. gada decembra socioloģiskās aptaujas rezultātu atspoguļošana attēlos

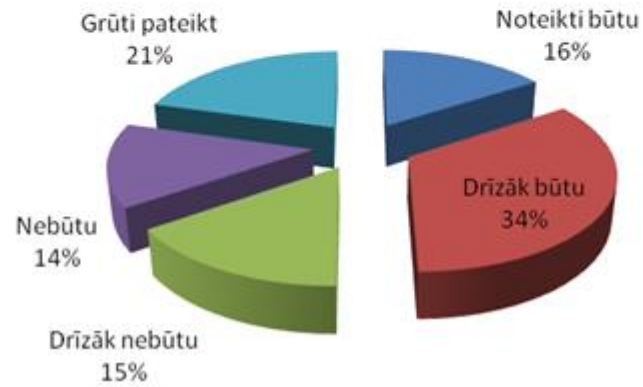
Attēls Nr.3.7

Attēls Nr.3.8

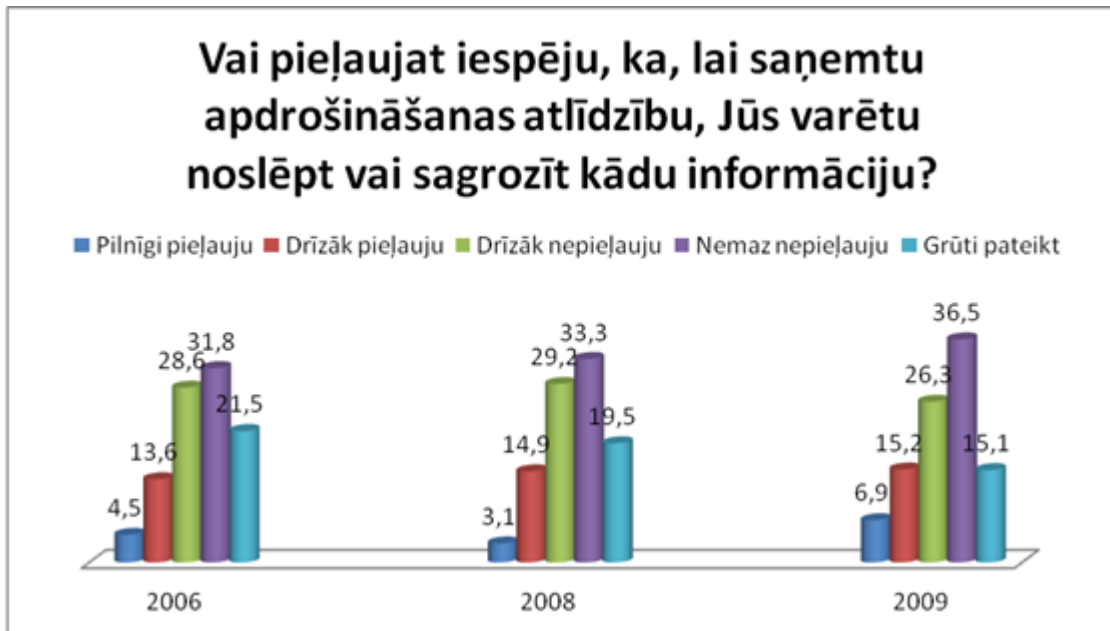

**Vai, Jūsaprāt, rīcībai, kad cilvēki noslēpj vai
sagroza informāciju, lai saņemtu
apdrošināšanas atlīdzību, jābūt krimināli
sodāmai?**

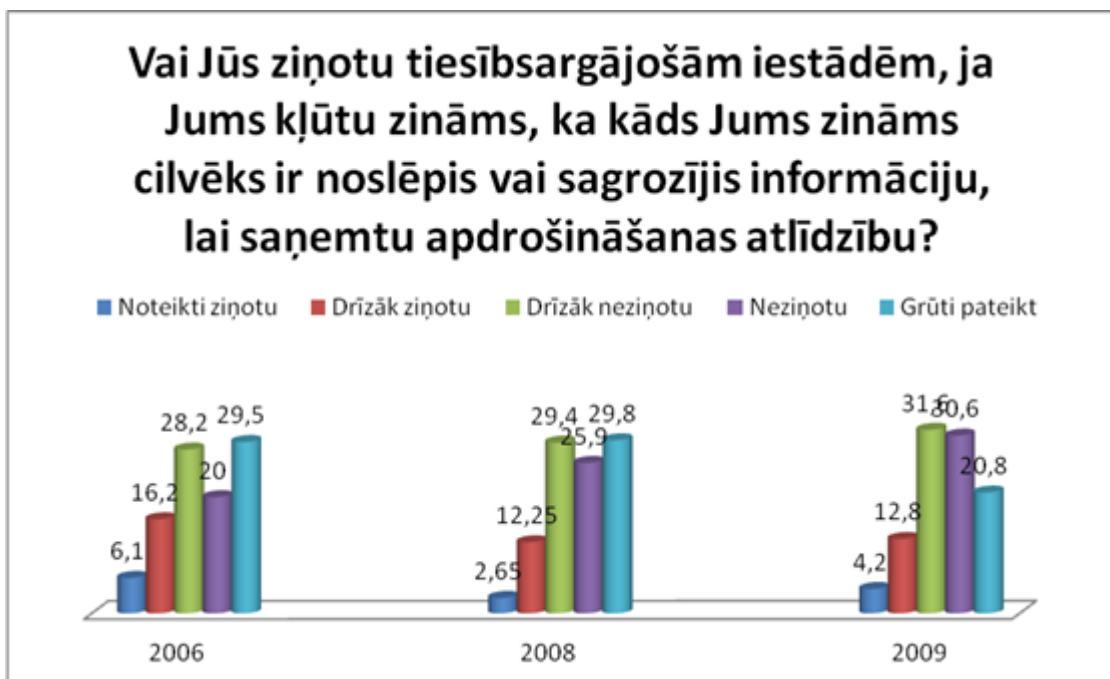

2006., 2008., 2009.gada socioloģisko aptauju rezultātu atspoguļošana attēlos

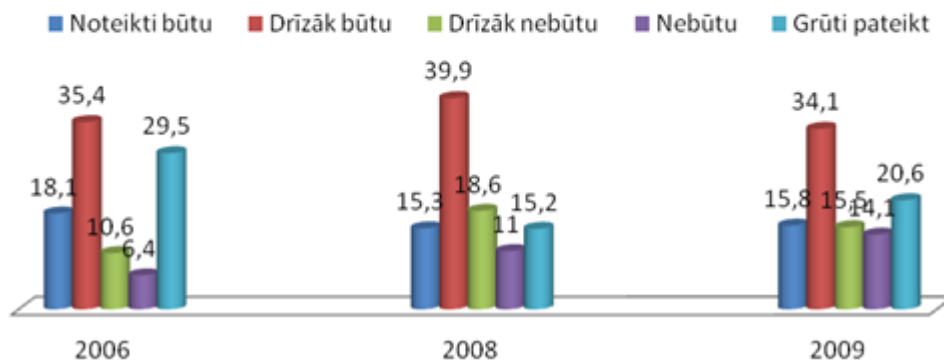
Attēls Nr.3.10

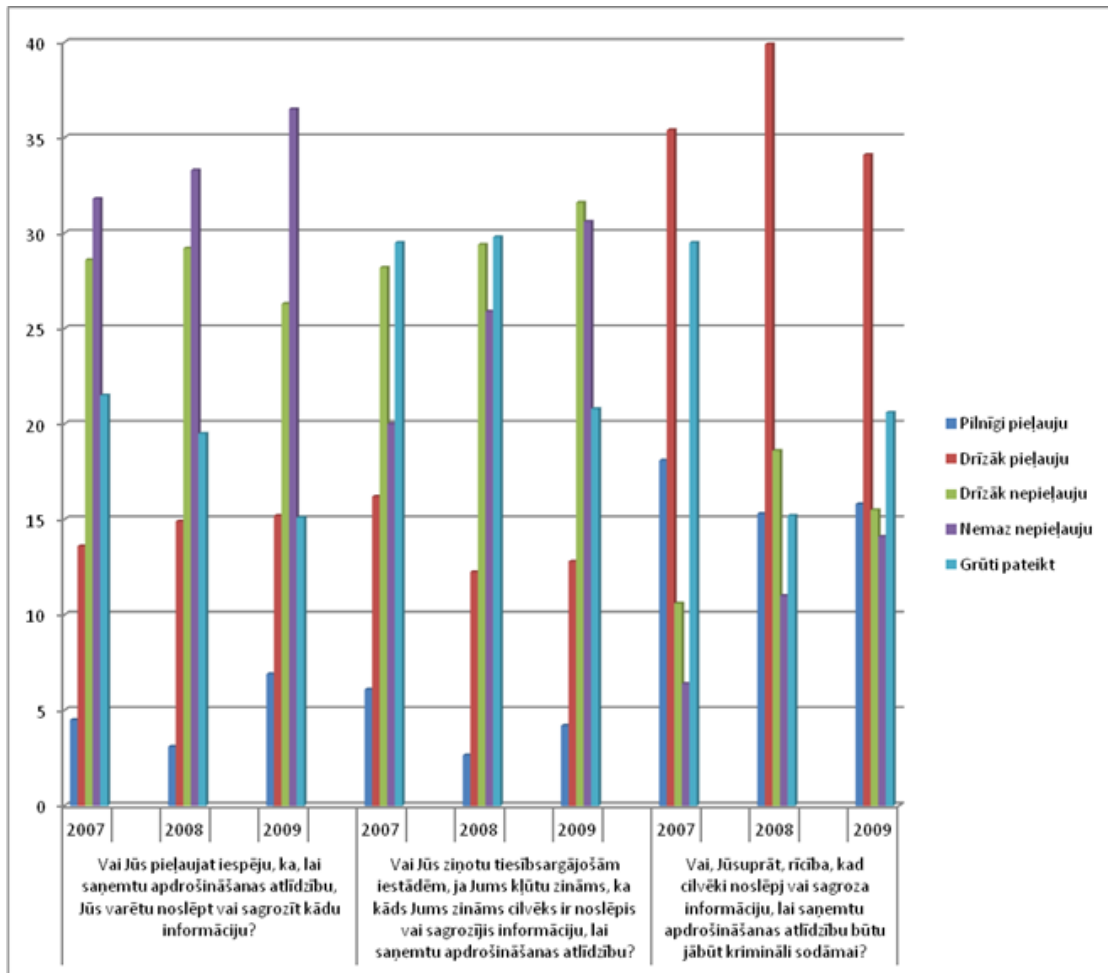

Attēls Nr.3.11

Vai, Jūsaprāt, rīcībai, kad cilvēki noslēpj vai sagroza informāciju, lai saņemtu apdrošināšanas atlīdzību, jābūt krimināli sodāmai?

**Transkripts ekspertintevijai
ar Andru Bērziņu, ERGO analītikas speciālisti,
Rīga, 2010.g.25.martā**

1. Kādas grūtības rodas, izmeklējot krāpšanas gadījumus pret apdrošinātājiem?

Pa pamatu grūtībām ir nepilnīgs normatīvais regulējums, tiesībsargājošo institūciju pārstāvjiem trūkst zināšanas par apdrošināšanu, nepieciešama materiāli tehniskā nodrošinājuma trūkums.

2. Kuri apdrošināšanas veidi, Jūsaprāt, ir visvairāk pakļauti krāpšanas riskam?

Uz doto brīdi nevar izcelt kādu atsevišķu veidu, visi veidi ir pakļauti šim riskam: gan automobiļu apdrošināšanā (kasko) sakarā ar zādzībām; gan automobiļu apdrošināšanā (octa un kasko) sakarā ar ceļu satiksmes negadījumiem; gan īpašuma apdrošināšanā sakarā ar ugunsgrēkiem un arī sakarā ar zādzības ar ielaušanos; arī veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanā.

3. Kādu iemeslu dēļ, Jūsaprāt, tiesībsargājošas institūcijas nelabprāt vēlas nodarboties ar apdrošināšanas krāpšanas izmeklēšanu?

Apdrošināšanas krāpšana tāpat kā krāpšana ir salīdzinoši ļoti grūti pierādāms noziedzīgs nodarījums, tas prasa ne tikai zināšanas bet arī ļoti ilgu laiku, līdz ar ko ir ļoti maz tiesībsargājošo iestāžu darbinieku kam ir vēlšanās izmeklēt tāda veida noziedzīgus nodarījumus. Īpaši jāizceļ tas, ka tiesībsargājošo institūciju pārstāvjiem trūkst zināšanas par apdrošināšanu, kā arī normatīvais regulējums ir nepilnīgs.

4. Šobrīd Krimināllikumā paredzēto atbildību par apdrošināšanas krāpšanu var piemērot tikai tādos apdrošināšanas krāpšanas gadījumos, kas skar mantas apdrošināšanu un tikai tīšas mantas bojāšanas gadījumiem. Vai būtu lietderīgi pilnveidot krimināltiesisko regulējumu tā, lai tas attiektos uz apdrošināšanas krāpšanas gadījumiem jebkurā apdrošināšanas veidā?

Viennozīmīgi jā.

5. Kuras iedzīvotāju kategorijas, Jūsaprāt, visbiežāk izdara apdrošināšanas krāpšanu?

Kategorija nav noteicošais, tās ir personas, kas materiālu problēmu dēļ izdara darbības, kas vērstas uz apdrošināšanas krāpšanu. Tas notiek arī, lai izvairītos no atbildības, bieži sākotnēji tas nav saistīts ar apdrošināšanas krāpšanu. To var pastrādāt organizētas personu grupas, kas tiek veidotas ar nodomu veikt apdrošināšanas krāpšanas kādā konkrētā veidā, pagaidām manā praksē grupas praktizē vienu veidu, piemēram autozādzības vai saliktās avārijas, manā praksē tāpat nav bijuši gadījumi kad grupas veiktu krāpšanas gan dzīvības, veselības gan risku apdrošināšanā.

6. Ārvalstu pieredze liecina, ka apdrošināšanas krāpšanas efektīvāk izmeklē speciāli apmācītas valsts iestādes/struktūrvienības. Vai to izveide Latvijā būtu atbalstāma?

Jā. Manā rīcībā ir ziņas, ka ārvalstīs šo darbību pārbaudi un izmeklēšanu veic labi sagatavotas privātas struktūras, detektīvu biroji, kas praktizējās tikai uz sadarbību ar apdrošinātājiem.

7. Vai apdrošināšanas krāpšanā tiek veikta iesaistoties apdrošināšanas sabiedrībā strādājošām personām?

Manuprāt, Latvijā tas notiek bieži.

8. Cik bieži, Jūsaprāt, Latvijā apdrošināšanas krāpšana tiek paveikta ar juristu, ārstu, autoservisa darbinieku un citu „speciālistu” iniciatīvu, palīdzību?

Latvijā apdrošināšanas krāpšana tiek paveikta ar juristu, ārstu, autoservisa darbinieku un citu „speciālistu” iniciatīvu, palīdzību aptuveni pusē gadījumos.

9. Vai, Jūsaprāt, ir vēl tiesiski neregulēti jautājumi saistībā ar apdrošināšanas krāpšanu vai neveiktas darbības, kuras būtu jāveic apdrošināšanas krāpšanas?

Nepieciešamas izmaiņas krimināllikumā. Tā kā LR likumdošana dod tiesības veikt dažādas pārbaudes nepārkāpjot likumus tieši detektīviem, papildus nepieciešamas izmaiņas detektīvdarbības likumā, kurā tiktu formulēta detektīva vieta viņam uzsākot un piedaloties izmeklēšanas procesā, līdz ar to arī izmaiņas kriminālprocesa likumā.

**Transkripts ekspertintevijai
ar Oskaru Hartmani, IF AAS Baltijas atlīdzību daļas vadītāju, valdes locekli,
Rīga, 2010.g.25.martā**

1. Kādas grūtības rodas, izmeklējot krāpšanas gadījumus pret apdrošinātājiem?

Grūtību ir daudz. Pamatā tas ir nepilnīgs normatīvais regulējums. Arī sākotnēji neprecīzi nofiksēti notikušā apstākļus sagādā problēmas. Izskatot lietas par krāpšanu, grūti pierādīt nodomu. Un vēl viens apgrūtinājums, ka apdrošinātājs procesā nav cietusī persona.

2. Kuri apdrošināšanas veidi, Jūsaprāt, ir visvairāk pakļauti krāpšanas riskam?

- 1.automobiļu apdrošināšanā (kasko) sakarā ar zādzībām;
- 2.automobiļu apdrošināšanā (octa un kasko) sakarā ar ceļu satiksmes negadījumiem;
- 3.īpašuma apdrošināšanā sakarā ar ugunsgrēkiem;
- 4.īpašuma apdrošināšanā sakarā ar zādzības ar ielaušanos;
- 5.veselības apdrošināšanā;

Kravu un dažādu atbildības apdrošināšana ir ļoti izplatīta lielām summām un starptautiskām shēmām

3. Kādu iemeslu dēļ, Jūsaprāt, tiesībsargājošas institūcijas nelabprāt vēlas nodarboties ar apdrošināšanas krāpšanas izmeklēšanu?

- 4.tiesībsargājošo institūciju pārstāvjiem trūkst zināšanas par apdrošināšanu;
- 5.nepilnīgs normatīvais regulējums;

Ļoti neliels skaits policijā strādājoši saprot apdrošināšanu, to motivācija strādāt ir slikta.

4. Šobrīd Krimināllikumā paredzēto atbildību par apdrošināšanas krāpšanu var piemērot tikai tādos apdrošināšanas krāpšanas gadījumos, kas skar mantas apdrošināšanu un tikai tīšas mantas bojāšanas gadījumiem. Vai būtu lietderīgi pilnveidot krimināltiesisko regulējumu tā, lai tas attiektos uz apdrošināšanas krāpšanas gadījumiem jebkurā apdrošināšanas veidā?

Jā. Kā jau minēju, ka ir civiltiesiskā atbildībā krāpšanas un tās var neskart mantu vienmēr.

5. Kuras iedzīvotāju kategorijas, Jūsaprāt, visbiežāk izdara apdrošināšanas krāpšanu?

Visi var to izdarīt gan personas, kuras strādā valsts iestādēs vai uzņēmumos, gan personas, kuras strādā privātos uzņēmumos, gan arī nestrādājošas personas (mājsaimnieces, pensionāri, skolēni, studenti, bezdarbnieki) un personas, kurām ir gadījuma darbi. Nav šādas statistikas.

6. Ārvalstu pieredze liecina, ka apdrošināšanas krāpšanas efektīvāk izmeklē speciāli apmācītas valsts iestādes/struktūrvienības. Vai to izveide Latvijā būtu atbalstāma?

Nē – jo Latvijā ir izteikta korupcija, atvaino, neticu, kamēr neredzēšu reālus notiesājošus spriedumus tiem, kas ir piramīdas augšienē.

7. Vai apdrošināšanas krāpšanā tiek veikta iesaistoties apdrošināšanas sabiedrībā strādājošām personām?

Grūti teikt. Domāju, ka tā notiek. Tās, kas agrāk ir strādājušas vai strādā par starpniekiem joprojām ir to skaitā.

8. Cik bieži, Jūsaprāt, Latvijā apdrošināšanas krāpšana tiek paveikta ar juristu, ārstu, autoservisa darbinieku un citu „speciālistu” iniciatīvu, palīdzību?

Uzskatu, ka tas notiek lielākajā daļā gadījumu.

9. Vai, Jūsaprāt, ir vēl tiesiski neregulēti jautājumi saistībā ar apdrošināšanas krāpšanu vai neveiktas darbības, kuras būtu jāveic apdrošināšanas krāpšanas apkarošanai vai novēršanai?

Jāpilnveido KL regulējums un arī KPL, vai arī mainīt praksi, lai apdrošinātājs tiktu atzīts par cietušo kriminālprocesā.

**Transkripts ekspertintevijai
ar Igoru Bobiru, BTA AAS Ekonomiskās drošības departamenta direktoru
Rīga, 2010.g.6.aprīlī**

1. Kādas grūtības rodas, izmeklējot krāpšanas gadījumus pret apdrošinātājiem?
Pamatā visam ir nepilnīgs normatīvais regulējums, kā arī tas, ka tiesībsargājošo institūciju pārstāvjiem trūkst zināšanas par apdrošināšanu. Pārējais iespējamās grūtības nav tik nozīmīgas.

2. Kuri apdrošināšanas veidi, Jūsaprāt, ir visvairāk pakļauti krāpšanas riskam?
No pieredzes zinu, ka Latvijā tas ir automobiļu apdrošināšanā (kasko) sakarā ar zādzībām un īpašuma apdrošināšanā sakarā ar ugunsgrēkiem. Kaut arī, protams, krāpšana ir izplatīta arī citos apdrošināšanas veidos.

3. Kādu iemeslu dēļ, Jūsaprāt, tiesībsargājošās institūcijas nelabprāt vēlas nodarboties ar apdrošināšanas krāpšanas izmeklēšanu?

Uzskatu, ka tiesībsargājošo institūciju pārstāvjiem trūkst zināšanas par apdrošināšanu, kā arī normatīvais regulējums ir ievērojami nepilnīgs.

4. Šobrīd Krimināllikumā paredzēto atbildību par apdrošināšanas krāpšanu var piemērot tikai tādos apdrošināšanas krāpšanas gadījumos, kas skar mantas apdrošināšanu un tikai tīšas mantas bojāšanas gadījumiem. Vai būtu lietderīgi pilnveidot krimināltiesisko regulējumu tā, lai tas attiektos uz apdrošināšanas krāpšanas gadījumiem jebkurā apdrošināšanas veidā?

Viennozīmīgi jā.

5. Kuras iedzīvotāju kategorijas, Jūsaprāt, visbiežāk izdara apdrošināšanas krāpšanu?

Uzskatu, ka pamatā tas tomēr ir personas, kurām jau agrāk ir bijušas problēmas ar likumu.

6. Ārvalstu pieredze liecina, ka apdrošināšanas krāpšanas efektīvāk izmeklē speciāli apmācītas valsts iestādes/struktūrvienības. Vai to izveide Latvijā būtu atbalstāma?

Jā.

7. Vai apdrošināšanas krāpšanā tiek veikta iesaistoties apdrošināšanas sabiedrībā strādājošām personām?

Manuprāt, Latvijā tas notiek reti.

8. Cik bieži, Jūsaprāt, Latvijā apdrošināšanas krāpšana tiek paveikta ar juristu, ārstu, autoservisa darbinieku un citu „speciālistu” iniciatīvu, palīdzību?

Tas notiek diezgan reti.

9. Vai, Jūsaprāt, ir vēl tiesiski neregulēti jautājumi saistībā ar apdrošināšanas krāpšanu vai neveiktas darbības, kuras būtu jāveic apdrošināšanas krāpšanas apkarošanai vai novēršanai?

Ir nepieciešams mainīt KL 178.p. un 210.p. redakciju un piešķirt sākotnējās izziņas tiesības apdrošinātājam.